

tents en fet», BMetge (*Somni* III, *NCl*, 98 10); i també impersonalment: «Tu has malparlat primerament de dones --- ¿e dels hòmens --- què te'n *sembla*, abans que pus avant proecessam?», id. (IV, 133.2); «Diu Salamó que qui perdona a son fiyl les vergues de castigament, que mal li fa, e no *sembla* que li vuyla bé», Jaume I (*Cròn*, § 1, Ag., p. 4.22).

Tan gramaticalitzat estava ja aquest ús impersonal de *semblar*, que es podia construir posant-hi el pronom *ho* simplement com a predicat: «veen --- que altra bona via de pau no y ha, salvant aquesta que de part vostra, senyor, per mi és estada offerata: e axí matex o *semble* al Sr. Papa» en carta de l'ambaixador català de 1322 (Finke, *Acta Ar.* III, 409); avui es diu també, en estil col·loquial, «bé m'ho *sembla*» (Barcelona etc.); o bé es construïa en passat intr.: «li *era semblat* que l cardenal m'aconseylàs bé, sal milor conseyl vostre», en un missatge anàleg de l'any 1325 (id. id., 469, on, potser és a tort que pensem en un error de còpia per *era semblant*).

A penes cal dir que l'ús de *semblar* amb el valor de 'parèixer' continua essent normal en la llengua de tots fins avui, i forma part de l'estil dels més grans clàssics moderns: «--- suspèn al estimbar-se / cingles y mars, y al cel, que fa de tornaveu, / tement morir, los astres y mons *semblen* parar-se / a oïr la nova, altíssima, paraula del gran Déu», *Ail* IV, 32c «Somriu al astre d'or la margarida / --- / mes ella may ha vist lo cel tan núvol, / jamay la terra li *semblà* tan trista: / oh terra de Conflent! per ta mestressa / com t'has tornada avuy tan anyorívola!» *Canigó* x, 136.

No es pot dir que *SIMILARE* sigui un mot del llatí normal, i menys del clàssic. Es tracta d'una innovació que tendí a produir-se en el llenguatge col·loquial de l'Edat de Plata, i sobretot a la Roma cristiana. Llavors es crearen en el llatí parlat dos derivats del adj. clàssic *SIMILIS* 'semblant': *SIMILARE* i *SIMILIARE, que es repartiren la Romània en llur continuació: d'aquest (no documentat en textos) provenen l'it. *somigliare*, cast. *semejar* (un aragonesisme *semellar* ha tingut alguna penetració a la zona de Fraga, però no és mot català) i port. *semelhar* (amb alguna parentela a Rètia i Sardenya).

SIMILARE apareix per primera vegada en alguna inscripció pompeiana, i solament en el període cristià se li obren les portes de la llengua escrita, on ja apareix en les traduccions més antigues de la Bíblia, i en escriptors cristians, com Tertulià. D'ell provenen el fr. *sembler*, oc. i cat. *semblar*, i també passà a l'alb. *šembelen* i el roms. *semână* (pres. *seamân* o *samân*). «ressembler, se ressembler, avoir de la ressemblance avec, être pareil à» (per al tractament fonètic d'aquest, veg. Puşcariu, *Rum etym Wb*, § 1504); l'it *sembrare* és un vell manlleu gallo-romànic, com ho demostra l'anòmala evolució de -M'L-

DERIV : *Seblant* adj.: «--- Viu les portes del castel desencadenar a Na B., qui n metie 4 homes, qui li fo *semblant* que fossen eretges», doc. de 1250 de l'Alt Cardener (PPujol, *DocVgUrg*, 15 9); «és *semblant* que l abat Blanquerna --- sia digne de ésser bis-

be ---», Lluïl (*Blanq*, *NCl* II, 73.12) També com a mer adj., equivalent del ll. *similis*: «d'aquest pecat --- ne deven ésser absoltes, majorment que ls hòmens --- fan pijor que elles --- en haver llurs cabells *semblants* a fils d'aur, crespats e rulls ---»; «--- tot ço que sent, qui sap e qui viu, *ressemblant* és a Déu; com l'ànima racional, doncs, senta, sàpia e visca, segueix-se que és *semblant* a Déu e per consegüent immortals», BMetge (*Somni* IV, 153, 27; I, 32.25), 1 ex. de Lluïl infra

En l'enguatge de matis més col·loquial pren el sentit de 'tal', 'més o menys comparable', ja en el nostre segle XV: «los jorns de colre / --- / era afaynada / --- / al bell febrir / dos o tres hores: / com van les mores / que són çabtes, / en *semblants* dies / tal se pintava», Jaume Roig (*Spill*, v. 2557); «nos <é> stat com un prevera --- còmptava certament que *semblant* revelació és stade fete per mossèn Sent Michel a un --- armità --- dién-li --- que denunciun --- al rey que --- fasse pau ab los Angleses e que --- si no u fa --- li darà tres plagues: fam ---», carta dels Còsols de C. d'Empúries al Consell de Bna, a. 1440 (*RLR* LXV, 86). I la fórmula famosa de JoMartorell: «féu principi a paraules de *semblant* estil», «parlà en estil de *semblants* paraules» estudiada a *LleuresC*, 365.

Des dels orígens apareix substantivat, o usat en locucions estereotipades: «N. S. dix aquesta paraula *per semblant* e l'esposa per si elx: Aquel que ix seminar la sua sement ---», *Hom*, 2v20. «Fembres eretges, quan pregaven Déu, mans cubertes, s'ajenolaven, e N'Ermessèn de T. fa aquell *semblant*, can é en eglea» Alt Cardener, a 1250 (PPujol, *DocVgUrg*, 15.4) *Fer semblant* era també 'fer veure, fer semblar': «Senyor de Costantina, Bucaró --- ordonà sos missatges que tramès al --- rei En Pere d'Aragón --- que ell havia volentat que s tornàs crestian --- e que l Sr. Rei d'Ar. vengués a Alcoll ---, e los missatges eren dos cavallers sarraïns --- que *faeren semblant* que per catius a reembre fossen venguts; e axí digueren tan secretament aquella missatgeria ---», Muntaner (fets de 1279, § 44, Casac. I, 97.11).

També pren el sentit pròpiament substantiu d'aparència, aspecte d'alg. c., semblança': «qu l Diable --- temtà lo primer om, Adam, que Déus avia feit al seu *semblant* e a la sua image, e l avia espirad del seu sent espirít», *Hom*, 6v6. I així arriba a ser 'tot l'aire d'una persona' i en particular la cara: «ab aytal temptació --- anà tot lo jorn Fèlix --- tro que esdeven en un hermitatge --- e l'ermità saludà Fèlix --- mas Fèlix no li poc res dir; sinó que, tot esbeleit, se gità a sos peus, e --- lo hermità se meravellà ---: en son *semblant* conexia que alcun esbeileiment havia», Lluïl (*Merav* I, i, Ag I, 7); «Fe e Veritat, ab *semblant* de tristícia e de tribulació, saludaren Devoció; per lo qual *semblant* Devoció hac temor que son frare --- agués algun agreuïment ---», *Blanq*, *NCl* I, 223, 24.

Des d'aquí, en fi, passa a designar la cara mateixa, en el seu aspecte: «Allà sens nombre potentats / --- / seien a taula; / tots amb aspecte enyoradís / --- / tots el *semblant* tenien groc... / de les viandes tastant poc / --- / bé demostraven molta set, / tots apurant en